

Büntetőperben a másodfokú határozatok szerkesztése

1. Bevezetés, általános szabályok

A büntetőügyben hozott másodfokú határozatok szerkesztésének részletes tárgyalása előtt szükséges kitérni a büntetőbíróági határozat általános szabályaira.

A bíróság az ügy érdemében, azaz a büntetőjogi főkérdésekben, mint a terhelt bűnössége, felmentése, az alkalmazott joghátrány és egyéb járulékos kérdések, mindig határozati formában dönt. A bűnösségről vagy felmentésről első fokon kizárólag ítéleti formában.

A büntetőjogi főkérdésektől elváló, de általában az ügyfelek jogaira lényeges kihatással nem bíró és a pervitel körébe tartozó határozat rendszerint végzés formájában jelenik meg.

Az ügy előre vitelét, menetét meghatározó bírói intézkedések nem határozatok, a 2006. július 1-jétől hatályos Be. Novella ezt külön rögzíti és kimondja, hogy azok ellen fellebbezésnek nincs helye.

Mind az elsőfokú, mind a tárgyalat másodfokú határozatok szerkesztésének megértéséhez, a helyes határozatszerkesztéshez elengedhetetlen a vonatkozó eljárásjogi normák alapos ismerete. A bírósági határozatok fő formáit és azok tartalmi elemeit a 257-258. §-ai szabályozzák az alábbiak szerint.

257. § (1)³ A bíróság e törvényben meghatározott esetekben ítélettel, egyébként végzéssel határoz. A bíróságnak az ügydöntő határozatban a vádról határoznia kell; a tényállás jogi elbírálásában az indítványok nem kötik.

(2) A bíróság az ítéletét és az ügydöntő végzését „A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN” hozza.

(3) A határozat - ha e törvény másképp nem rendelkezik - bevezető részből, rendelkező részből, indokolásból és keltezésből áll.

(4) A határozat eredeti példányát, illetőleg a kihirdetés előtt írásba foglalt rendelkező részét a tanács minden tagja aláírja. Ha a tanács elnöke vagy valamelyik tagja a határozat aláírásában akadályozva van, a határozatot helyette - helyettesi minőségének feltüntetésével - az eljáró tanács egyik tagja, illetőleg elnöke írja alá. Ez a rendelkezés nem alkalmazható a határozat rendelkező részének a 321. § (1) bekezdésében szabályozott aláírására.

(5) A határozatot a tanács elnöke hirdeti ki.

¹ A Debreceni Ítéltábla tanácselnöke

² A Debreceni Ítéltábla bírójája

³ Beiktatta: 2002. évi I. törvény 153. § (2). Hatályos: 2003. VII. 1-től.

- 258. § (1)** Az ítélet és az ügydöntő végzés bevezető részében kell feltüntetni
- a) a 257. § (2) bekezdése szerinti kijelentést,
 - b)⁴ a bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a bírósági eljárás helyét,
 - c) a tárgyalás - ha az ügyben több tárgyalást tartottak, valamennyi - napjának megjelölését, a határozathozatal helyét és idejét,
 - d) a bírósági eljárás formáját,
 - e) azt, hogy az eljárás nyilvános volt-e.
- (2) Az ítélet és az ügydöntő végzés rendelkező része tartalmazza
- a) a vádlott előzetes fogvatartására vonatkozó adatokat,
 - b) a vádlott nevét és személyi adatait,
 - c) a vádlott bűnösnek kimondását, illetőleg a vád alóli felmentését, vagy azt, hogy a bíróság az eljárást megszünteti,
 - d) a bűncselekmény Btk. szerinti megnevezését az alkalmazott törvényhely - ideértve a bűncselekmény minősített esetének megállapításakor a bűncselekmény alapesetét meghatározó törvényhelyet is - feltüntetésével, a bűncselekmény bünteti vagy vétségi megjelölését, ha a bűncselekmény többrendbeli vagy folytatólagos, ennek megjelölését, ha a bűncselekménynek szándékos és gondatlan alakzata is van, gondatlan alakzat esetén ennek megjelölését, továbbá az elkövetői és elkövetési alakzat megjelölését,
 - e) a kiszabott büntetést, illetőleg az alkalmazott intézkedést, valamint az egyéb jogkövetkezményeket,
 - f) az egyéb rendelkezéseket,
 - g) a bűnügyi költség viseléséről szóló rendelkezést.
- (3) Az ítélet és az ügydöntő végzés indokolása összefüggően tartalmazza
- a) a vádra történő utalást, a vádirat szerinti jogi minősítést, szükség esetén a vádirati tényállás lényegének ismertetését,
 - b) a vádlott személyi körülményeire vonatkozóan megállapított tényeket, a vádlott korábbi büntetéseire vonatkozó adatokat,
 - c) a bíróság által megállapított tényállást,
 - d) a bizonyítékok számbavételét és értékelését,
 - e) a bíróság által megállapított tényállás szerinti cselekmény jogi minősítését, büntetés kiszabása, intézkedés alkalmazása, illetőleg ezek mellőzése esetén e döntés indokolását, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével,
 - f) a határozat egyéb rendelkezéseinek és az indítványok elutasításának indokolását, az alkalmazott jogszabályok megjelölésével.
- (4) Az őrizetbe vételről, az előzetes letartóztatásról, az ideiglenes kényszergyógykezelésről, a lakhelyelhagyási tilalomról, a házi őrizetről, valamint a távollattartásról rendelkező határozat tartalmára az (1) bekezdés b)-d) pontjában, továbbá a (2) bekezdés a) és b) pontjában foglaltak irányadók.

A felhívott általános szabályok elsősorban az elsőfokú határozat tartalmi elemeit taglalják, de a később kifejtettek szerint nagyrészt irányadók a másodfokú eljárásra is, következik ez a Be. 345. § rendelkezéséből, mely szerint az elsőfokú bírósági eljárásra vonatkozó szabályokat, a másodfokú pert érintő eltérésekkel a fellebbezési perszakban is alkalmazni kell.

2. A másodfokú határozat tartalmi elemei, szerkesztése

A másodfokú határozatokra vonatkozó speciális szabályokat a Be. 370. §-a tartalmazza, mely törvényhely (1) bekezdése szerint a másodfokú bíróság a törvényben meghatározott esetekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja, megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi, illetőleg a fellebbezést elutasítja.

⁴ Megállapította: 2006. évi LI. törvény 116. § (1). Hatályos 2006. VII.1-től.

Rögzíti továbbá a (2) bekezdésben, hogy a másodfokú bíróság az első fokú ítélet megváltoztatása esetén ítélettel, egyébként végzéssel határoz.

A (3) bekezdés pedig megjelöli, miszerint a másodfokú határozat indokolása tartalmazza, hogy ki és miért fellebbezett, és kifejti a bíróság döntésének indokait.

A Be. 371. § (4) bekezdése a helybenhagyó végzést érintő különös szabályt fogalmaz meg, mely szerint a határozat indokolásának a helybenhagyás indokait röviden kell tartalmaznia.

Speciális norma található még a Be. 378. § (1) bekezdésében a hatályon kívül helyező végzés tekintetében. A törvény a másodfokú bíróságnak kötelezettségként írja elő, hogy e határozatnak ki kell térnie a hatályon kívül helyezés okára és a megismételt eljárásra vonatkozó iránymutatásra.

Ezen túl a Be. 381. § (1) bekezdése rögzíti, hogy a másodfokú bíróság megállapítja a másodfokon felmerült bűnügyi költséget, és szükség szerint rendelkezik annak viseléséről.

A határozatok tartalmi elemeit, ezáltal szükségképpen a szerkesztést így meghatározza a határozat formája, hogy helybenhagyó végzésről, megváltoztató ítéletről, avagy hatályon kívül helyező végzésről van szó.

Mindazonáltal a határozatok fő elemei és az indokolás tartalmi részei, a szerkesztés elvei nagyjából egyezők. Ahol eltérés van, azt külön jelzi az anyag.

2.1. A határozat bevezető része

Az általános szabályoknak megfelelően a másodfokú határozat is a bevezető résszel kezdődik. A bevezető rész tartalmi elemeit a Be. 258. § (1) bekezdése határozza meg.

A bevezető rész első, igen fontos és az ügy beazonosítására, nyilvántartására vonatkozó része a bíróság megnevezése mellett a bírósági ügyszám feltüntetése. Itt jegyzendő meg, hogy az ügyszámot egy sorban, szóköz nélkül kell írni az ügyviteli szabályok értelmében.⁵

Ezt követi már új bekezdésben, rendszerint középen, és formailag a törvénynek megfelelően kiemelve, illetve nagybetűvel szerkesztve a Be. 257. § (2) bekezdés szerinti kifejezés, vagyis „ A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN”. Utalni kell rá, hogy a Be. 257.§ (2) bekezdésében foglalt kifejezés csak a másodfokú ügydöntő határozatban, tehát a megváltoztató ítéletben és a helybenhagyó végzésben szerepelhet. A hatályon kívül helyező végzésben az nem tüntethető fel, mert e határozati forma nem ügydöntő jellegű.

Ezután, új bekezdésben kell megjelölni, hogy mely bíróság hol és mikor, milyen eljárási formában, nyilvánosan, vagy a nyilvánosság kizárása mellett hozta meg határozatát. A bíróság megnevezése nem igényel magyarázatot. Másodfokon

⁵ 4/2002. OIT szabályzat a bíróságok egységes iratkezeléséről 32. § (1), (7).

az illetékes megyei bíróság, vagy ítéletábla járhat el, illetőleg speciális esetekben az ítéletábla végzése elleni fellebbezés elbírálásakor a Legfelsőbb Bíróság. A bíróságnak valamennyi tárgyalási határnapot és a határozathozatal helyét és idejét is a rendelkező részbe kell foglalnia. Az eljárási forma másodfokon tanácsülés, nyilvános ülés vagy fellebbezési tárgyalás lehet. A tanácsülésen csak a bíróság tagjai és a jegyzőkönyvvezető lehetnek jelen, így ott értelemszerűen nem kell, és nem lehet feltüntetni a nyilvánosságot. A nyilvános ülés megnevezéséből ered, hogy az fő szabályként nyilvános. Ha valamilyen okból, például minősített adat védelme miatt a bíróság a nyilvános ülésről a nyilvánosságot kizárja, akkor zárt ülést tart.⁶

A nyilvánosság tárgyalásról kizárásakor szintén az eljárási cselekmény zárt voltára kell utalni.

MINTA a másodfokú határozat bevezető részére:

„*Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság*
..*Bf.....sz.*

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

AMegyei Bíróság M-ben, a 2011. március 21. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:”

2.2. A másodfokú határozat rendelkező része

Az általános, főként az elsőfokú határozatra vonatkozó szabályok szerint az ítélet és az ügydöntő végzés rendelkező része a vádlott előzetes fogva tartására vonatkozó adatok feltüntetésével kezdődik. Megjegyzendő, hogy a Legfelsőbb Bíróság által kialakított s az ítéletáblák által is megerősített bírói gyakorlat szerint csak azt kell szerepeltetni, hogy a vádlott milyen időtartamot volt előzetes fogva tartásban. E körbe tartozik az őrizet, az előzetes letartóztatás és a házi őrizet, de általában rögzítik a lakhelyelhagyási tilalmat is. Ugyanakkor azt a tényt, hogy a vádlott szabadlábon védekezik, a rendelkező részben nem kell megjeleníteni, következik ez a törvény szövegéből is, mely kifejezetten csak az előzetes fogva tartást nevesíti.

A másodfokú határozat szerkesztése ettől eltér. A vádlott által előzetes fogva tartásban töltött teljes időtartam a határozatban nem szerepel, hanem az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig előzetes fogva tartásban töltött időt határozza meg a bíróság, de nem a rendelkező rész elején, hanem a beszámítást érintő rendelkezésben.

⁶ Be. 237. § (3a) bekezdése, beiktatta: 2010. évi CLXXXIII. törvény 179.§. Hatályos 2011. III. 1-től

Az általános szabályoktól szintén eltérés, hogy a másodfokú határozat rendelkező része rendszerint csak a vádlott nevét tartalmazza, de a személyi adatait nem. Kivétel ez alól, ha hatályon kívül helyezésre kerül sor és a bíróság a vádlottal szemben kényszerintézkedés tárgyában rendelkezik, mert ekkor a Be. 258. § (4) bekezdésének megfelelően a néven kívül a vádlott személyi adatait (születési hely és idő, anyja neve, lakóhely címe, állampolgárság, személyazonosító okmány száma) is bele kell foglalni a rendelkező részbe.

A másodfokú bíróság érdemi, központi rendelkezése az elsőfokú határozat helybenhagyásában, megváltoztatásában, vagy a hatályon kívül helyezésben és új eljárásra utasításban jelenik meg.

Ha a másodfokú bíróság az első fokú ítéletet helybenhagyja, újból már nem ismétli meg a bűnösnek kimondást, vagy a felmentést. Ehelyett azt tartalmazza, hogy az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Részben eltérő a helyzet megváltoztatás esetén. Ha az elsőfokú bíróság álláspontjától eltérően a másodfokú bíróság azt állapítja meg, hogy a felmentett vádlott bűnös, és erre a tényálláshoz kötöttség szabályainak figyelembe vételével van perjogi lehetőség, akkor a vádlottat bűnösnek mondja ki, illetőleg ha arra a következtetésre jut, hogy az első fokon elítélt vádlott nem bűnös, akkor rendelkezik a felmentésről. Felmentésnél a tényálláshoz kötöttség nem érvényesül, mert a másodfokú bíróság a vádlott javára megállapíthat eltérő tényállást a Be. 352. § (1) bekezdés b) pontja alapján.⁷

A Be. 386. § (1) bekezdés a) – c) pontjában írt feltételek fennállásakor joghatályos fellebbezés terjeszthető elő a bűnösség kérdésében az elsőfokú döntéstől eltérően határozó másodfokú ítélet ellen.

Ilyen esetben, ha a fellebbezésre jogosultak a másodfokú határozat kihirdetésekor jelen vannak, nem szükséges az ítéletben külön rögzíteni a fellebbezési jogra történő kioktatást, mert a tanács elnöke a kihirdetés és indokolás után szóban tesz eleget tájékoztatási kötelezettségének, melyet és az arra tett nyilatkozatokat az eljárási cselekmény jegyzőkönyvébe kell foglalni.

Más a helyzet, ha a perorvoslatra jogosultak, illetve a jogosultak közül bármely perbeli személy nincs jelen. Ebben az esetben kétféle megoldás lehetséges. Az egyik, hogy a másodfokú bíróság a határozat rendelkező részének végén külön tájékoztatást ad a fellebbezés lehetőségéről. Így arról a távollévő jogosult magából az ítéletből szerez tudomást.

A másik eljárási mód, hogy a másodfokú bíróság nem az ítélet rendelkező részében, hanem külön átiratban tájékoztatja a távollévő érdekeltet, hogy fellebbezéssel élhet a másodfokú ítélet ellen. Részletes törvényi szabályozás hiányában álláspontunk szerint mindkét eljárás elfogadható. Megítélésünk szerint azonban célszerűbb és az eljárási törvény rendelkezéseinek jobban megfelel, ha a határozat rendelkező részében kerül sor a kioktatásra. A lényeges tényeket, jogokat ugyanis a határozatnak kell tartalmaznia, a törvény nem nevesít olyan eljárást, hogy a bíróság a határozatától elkülönülten, egy

⁷ Dr. Kardos Sándor – dr. Háger Tamás: Az első fokon megállapított tényállás megalapozatlanságának orvoslása (2010).

másik iratban adjon kioktatást, felvilágosítást. E kérdésben nem egységes a bírói gyakorlat, de érdemi jelentősége ennek tulajdonképpen nincs, mert a lényeg, hogy a jogosult kioktatása szabályszerűen megtörténjék.

A határozat rendelkező részének más általános tartalmi elemei szintén eltérően fogalmazódnak meg a másodfokú határozatban. Csak megváltoztató ítéletnél kerülhet szóba a bűncselekmény minősítésének, az elkövetői alakzatnak, a kiszabott büntetésnek, egyéb intézkedésnek, az első fokú ítéletben érintett járulékos kérdéseknek a konkrét megnevezése. Az első fokú határozat megváltoztatása rendszerint az anyagi vagy eljárásjogi norma megsértése miatt válik szükségessé. Ha az elsőfokú bíróság a bűncselekményt tévesen minősítette, úgy a másodfokú bíróság állapítja meg a rendelkező részben a helyes minősítést, mint ahogy korrigálja az elkövetői alakzatra, a tettességre, a részességre, a bűncselekmény stádiumára vonatkozó elsőfokú rendelkezéseket is. A büntetés megváltoztatása esetén meghatározza, hogy milyen mértékűre enyhíti, vagy súlyosítja azok nemét, tartamát, és ha a végrehajtási fokozatot is változtatja, úgy erre is kitér. A megváltoztatás kiterjedhet az elkövető személyi minőségére, a visszaesésre, a feltételes szabadságra bocsátásra, a büntetés végrehajtásának felfüggesztésére, párfogó felügyelet elrendelése és számos más rendelkezésre.

A minősítés megváltoztatásával kapcsolatban külön ki kell térni a Be. 258. (2) bekezdés b) pontjának 2008. január 1-jétől hatályos új rendelkezésére, mely szerint a határozat rendelkező részének - és ez irányadó a másodfokú ítéletre is - a bűncselekménynek a Btk. szerinti megnevezését kell tartalmaznia az alkalmazott törvényhely megjelölésével.

Az új törvényi rendelkezés bevezetését és a Legfelsőbb Bíróság BK.1. számú kollégiumi állásfoglalásának hatályon kívül helyezését követően a bírói gyakorlat által kialakított és rögzült, a minősítést konkrétan leíró bűncselekmény megnevezések már nem szerepelnek a rendelkező részben. Mindez az első fokú ítélet szerkesztésénél, de különösen a minősítés megváltoztatásával járó másodfokú határozatnál problémákat vet fel, mert a rendelkező rész önmagában, főként a laikus személyeknek nem ad megfelelő tájékoztatást a pontos minősítésről.

Fokozottan jelentkezik ez a már vázoltak szerint a másodfokú ítéletnél, ahol a rendelkező részben olykor csak a törvényhelyek, vagy azokon belül egyes tételek, fordulatok jelzik, hogy változtatás történt az elsőfokú bíróság által megállapított minősítéshez képest. Ez stilisztikai, grammatikai kérdéseket is felvet.

Álláspontunk szerint ezért nem kifogásolható, ha bonyolult, több fordulatból, tételből álló, minősített esetet szabályozó tényállásnál a másodfokú bíróság zárójelben feltünteteti szövegesen is a törvényhelyek mellett, hogy konkrétan milyen az új bűncselekményi minősítés. Értelemszerűen ez nem tipikus, csak a legszükségesebb esetekben lehet indokolt az ítélet jobb közérthetősége érdekében.

Ha a minősítés megváltoztatásakor az első fokú ítélettől eltérően egy más törvényi tényállású bűncselekmény kerül megállapításra, a változtatás megfogalmazása egyszerű. Ha például az elsőfokú bíróság a vádlott cselekményét zsarolás büntettének értékelte, de a bűncselekmény helytállóan rablás, a rendelkező részben a másodfokú bíróság „a vádlott cselekményét rablás büntettének (Btk. 321. § (1) bekezdés) minősíti.”

Nem jelent szerkesztési, megfogalmazási problémát a felmentés, a bűnösség kimondása, az elkövetői alakzatok, a stádium módosítása sem.

Olyan esetben azonban, amikor egy törvényi tényálláson belül egy másik fordulat, tétel valósult meg, vagy minősített esetet, esetleg más, újabb minősítő körülményeket kell megállapítani, a Bk.1. számú állásfoglalás alkalmazhatóságának hiányában nehéz a rendelkező részben közérthetően megfogalmazni a változtatás lényegét.

Példaként hozható fel ilyen esetre, ha a bíróság a vádlott súlyos testi sértés büntettének értékelt cselekményét maradandó fogyatékossgot okozó testi sértés büntettének minősíti, mivel a bűncselekmény szöveges megnevezése mindkét esetben testi sértés büntette és csak a törvényhely utal arra, hogy más minősítést állapított meg a bíróság.

Ilyen esetben úgy rendelkezni, hogy „a másodfokú bíróság a vádlott cselekményét testi sértés büntettének (Btk. 170. § (1) bekezdés (4) bekezdés) minősíti”, nem célszerű, mert a kihirdetéskor félreértésre adhat okot, és nem tükrözi megfelelően a módosítást.

A változtatás lényegét jobban kiemeli a következő megfogalmazás: „a másodfokú bíróság a vádlott cselekményét a Btk. 170. § (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés szerint minősülő testi sértés büntettének minősíti”, de az sem róható fel hibaként a már jelzettek szerint, ha a bíróság a zárójelben feltünteteti bűncselekmény szöveges elnevezését is.

A törvény egyébként a formai elemeket nem szabályozza, arra nézve a Legfelsőbb Bíróság BKv.61. számú véleménye ad útmutatást igen részletesen, de főként az első fokú ítélet rendelkezéseire nézve. Az előbb vázolt speciális esetben véleményünk szerint nem jelent eltérést a kollégiumi véleménytől, ha a bűncselekmény törvényhelye nem a szöveges rész után szerepel zárójelben, hanem azt megelőzi.

Meglátásunk szerint egyébként a korábbi törvény és a BK.1. számú állásfoglalás alapján jóval közérthetőbb, átláthatóbb volt mind az első fokú, mind a másodfokú ítélet rendelkező része. A jogalkotó részéről esetlegesen indokolt lehet a kérdés felülvizsgálata és a korábbi szabályok újbóli bevezetése.

A megváltoztató ítélet rendelkező részénél említendő, hogyha csak részleges a változtatás, azaz van törvényes első fokú rendelkezés, úgy a változtatások után ki kell mondani, hogy a másodfokú bíróság az első fokú ítéletet egyéb, tehát nem módosított részeiben helybenhagyja.

A vádlott előzetes fogva tartásakor a másodfokú határozat rendelkező része tartalmazza még az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig

előzetes fogva tartásban töltött idő beszámítását a Btk. 99. § (1) bekezdése alapján.

A fent kifejtettek szerint az általános szabályokhoz képest a másodfokú határozat rendelkező része szűkebb, adódik ez abból az általános elvből is, hogy a fellebbezési bíróság nem újra tárgyalja, újra bírálja el az ügyet, hanem feladata az első fokú ítélet és az azt megelőző eljárás felülbírálata.

Az első fokon elbírált bűnügyi költség tekintetében hasonló a helyzet, viszont a Be. 381. § (1) bekezdése értelmében, a másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költséget külön fel kell tüntetni a fellebbezési határozatban. E körben tett megállapítás, rendelkezés zárja le a rendelkező részt.

MINTA helybenhagyó másodfokú végzés rendelkező részére:

„A rablás büntette miatt XY. ellen indult büntetőügyben a.....Városi Bíróság 2010. november 15. napján kihirdetett ..B.... számú ítéletét helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja a vádlott által az első fokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogva tartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 7000 (hétezer) forint - a vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.”

Több vádlottas ügyben, ha a fellebbezés csak egyes vádlottakat érint, a rendelkező részben rögzítendő, hogy kizárólag a fellebbezéssel érintett vádlott tekintetében történik a felülbírálat⁸, jelen esetben a helybenhagyás, melynek megfogalmazása: „a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezéssel érintett XY. I.r. vádlott vonatkozásában helybenhagyja.”

MINTA megváltoztató ítélet rendelkező részére:

„A rablás büntette miatt XY. ellen indult büntetőügyben a.....Városi Bíróság 2010. november 15. napján kihirdetett.. B..... számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlott cselekményét a Btk.321. (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő rablás büntettének minősíti.

A szabadságvesztés tartamát 7 (hét) évre súlyosítja, melyet fegyházban kell végrehajtani.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

⁸ Be. 349. § (1).

A szabadságvesztés tartamába beszámítja a vádlott által az első fokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogva tartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 7000 (hétezer) forint – a vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.

MINTA hatályon kívül helyező végzés rendelkező részére:

„A rablás büntette miatt XY. ellen indult büntetőügyben a.....Városi Bíróság 2010. november 10. napján kihirdetett B... számú ítéletét hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasítja.

XY. vádlott – személyi adatok – előzetes letartóztatását a megismételt eljárásra utasított elsőfokú bíróságnak a megismételt eljárásban a tárgyalás előkészítése során hozandó határozatáig fenntartja.⁹

A másodfokú eljárásban 7000 (hétezer) forint bűnügyi költség merült fel.”

2.3. Az indokolás

A másodfokú határozat indokolásának a Be. 370.§ (1) bekezdés értelmében tartalmaznia kell, hogy ki és miért fellebbezett, valamint a fellebbezési bíróság döntésének indokait.

Az indokolásnak a törvény szerint nem kötelező eleme, de gyakori, hogy a másodfokú határozat indokolása az első fokú határozat rendelkező részének összefoglalásával kezdődik. Ennek indoka az, hogy a másodfokú határozatból, az első fokú ítélet áttekintése, részletes tanulmányozása nélkül is kitérnék az első fokon hozott döntés lényege. Felmentő ítélet esetében célszerű lehet a tényállás rövid összefoglalása is. Ugyanakkor egyes álláspontok szerint szükségtelen az első fokú határozat rendelkező részének, vagy tényállásának még rövid ismertetése is, mert az első bírói és a másodfokú döntés egységet képez, így indokolatlan ismétlés az első fokú rendelkezések felhívása. Mindezekről függetlenül a gyakorlatban elfogadott mindkét megoldás. Álláspontunk szerint az első fokú ítélet rendelkező részének a másodfokú ítélet indokolásába foglalása célszerű, sőt eltérő tényállás megállapítása esetén még a felülbírált ítéleti tényállás lényegének ismertetése is indokolt lehet.

A fellebbezők megjelölése és a perorvoslat céljának meghatározása viszont már kötelező a részletezett perjogi normának megfelelően. E részben kell tehát feltüntetni, hogy az ügyész, a vádlottak, a védő, vagy más érdekelt fellebbezett és ki kell térni a fellebbezés okára és céljára is. Az ügyészi fellebbezésnél külön rögzítendő, hogy a vádlott terhére vagy javára él jogorvoslattal a vádhatóság. A fellebbezési nyilatkozatok, az azokra tett észrevételek, a másodfokú ügyészi

⁹ Be. 132. (5) bekezdés, beiktatta a 2006. évi LI. törvény 51. § (2). Hatályos 2006. VII.1-től.

indítvány precíz ítéletbe foglalása nagy jelentőséggel bír, figyelemmel arra, hogy a jogorvoslatok jellege, formája meghatározza a felülbírálat lehetőségeit is. Azt, hogy valamely jogosult nem fellebbezett, rögzíteni szükségtelen. A nemleges tények megállapításától ugyanis általában tartózkodni kell, de a gyakorlatban elfogadott, különösen az ügyész esetében az arra utalás, hogy az első fokú határozatot tudomásul vette. Ennek a súlyosítási tilalom miatt lehet jelentősége.

A fellebbezések megjelölése után következik a felülbírálat. A bíróság ezt a részt akként vezeti be, hogy utal a Be. 348.§ (1) bekezdésére, szükség szerint a részleges felülbírálatot illetően e törvényhely (2) bekezdésére, valamint a Be. 349. §- ban foglaltakra.

A felülbírálatot követően a másodfokú bíróság megállapítja, hogy az elsőfokú bíróság az eljárást, a bizonyítást a perrendi szabályok szerint folytatta le, vagy ha ilyen történt, utal tételiesen az eljárási szabálysértésekre és azoknak a felülbírálatra való kihatásukra.

Egyes eljárási hibák abszolút jellegűek, kizárják az érdemi felülbírálatot és az első fokú ítélet hatályon kívül helyezését teszik szükségessé, mint ahogy a súlyos relatív törvénysértések is. Ezen esetekben az indokolás fő része az eljárási szabálysértések taglalása, valamint emellett a hatályon kívül helyezés okának és az új eljárásra az iránymutatásnak a meghatározása.

Amennyiben hatályon kívül helyezéshez vezető súlyos perjogi hiba nem tárható fel, úgy a másodfokú bíróság rátér a tényállás felülbírálatára. Állást foglal a tekintetben, hogy a tényállás megalapozott, vagy a Be. 351. § (2) bekezdés a-d) pontjaiban írt valamely ok, okok folytán megalapozatlan.

Ha a tényállás megalapozott, úgy a másodfokú bíróság a Be. 351. § (1) bekezdés értelmében döntését az első fokon megállapított tényállásra alapítja. Megalapozott tényállás esetében röviden történik csak utalás a bizonyítékértékelés és a tényállás helyességére. A törvényi előírások folytán ezért szükségtelen az első bírói mérlegelés főbb szempontjainak megisméltése, idézése, elégséges annak helyességét megállapítani.

Megalapozatlansági ok észlelésekor (felderítetlenség, hiányosság, iratellenesség, helytelen ténybeli következtetések) a másodfokú bíróság konkrétan meghatározza, hogy a tényállás milyen okok folytán vált megalapozatlanná. Általánosságban erre nem lehet utalni, hanem kifejezetten rögzíteni kell a megalapozatlansági hibát. Ezen túl döntenit kell, hogy a megalapozatlanság a másodfokú eljárásban kiküszöbölhető-e, vagy sem. Ha a tényállás jelentős részére kiterjed a megalapozatlanság, úgy az első fokú ítéletet hatályon kívül kell helyezni. Ha viszont csak részleges megalapozatlanságról van szó, a másodfokú bíróság azt köteles orvosolni, mégpedig az iratok tartalma, ténybeli következtetés, vagy bizonyítás felvétele útján. A határozat mindezt megjeleníti és összefoglalja a megalapozatlanság

kiküszöbölésének módját, bizonyítás felvétele esetén kitér a bizonyítási cselekmények lényegére.

Ezt követően a fellebbviteli bíróság tételesen megjelöli, hogy a tényállást mely részekben és milyen tartalommal egészíti ki vagy helyesbíti, illetve mely részeket mellőz, módosít. A tényálláshoz kötöttség alapvető elvéből fakad, hogy a másodfokú bíróság csak a törvényben meghatározott és feltétlen indokolt esetben módosíthatja az elsőfokú tényállást. Ennek a határozatban mindig indokát kell adni, pontosan, lehetőség szerint az irat sorszámát feltüntetve, hogy a helyesbítések konkrétan milyen bizonyítékon alapulnak.

A kiegészítést, helyesbítést követően a másodfokú bíróság megállapítja, hogy a tényállás most már maradéktalanul megalapozott és a Be. 352.§ (2) bekezdés értelmében ítélezését arra alapítja.

A tényállás felülbírálatát követi a határozatban a bűnösségről szóló döntés revíziója, azaz, hogy helytállóan vont-e a következtetést az irányadó tényállás alapján az elsőfokú bíróság a vádlott bűnösségére. Ha igen, akkor a másodfokú bíróság vizsgálja, hogy a bűncselekmény minősítése megfelel-e az anyagi jogi szabályoknak, a Btk. rendelkezéseinek. E körben értékeli az elkövetői alakzatokat, a tettességet, a részességet, a bűncselekmény stádiumait, azaz a kísérletet, a befejezettséget, ezen túl az egységet és a bűnhalmazatot.

A minősítéseket követően a büntetés, az alkalmazott joghátrány felülbírálatára kerül sor. A másodfokú bíróság e részben állást foglal, hogy az elsőfokú bíróság törvényes büntetést szabott-e ki, illetve annak mértéke arányos-e a vádlotti cselekményhez, igazodik-e a kialakult bírói gyakorlathoz.

A büntetések értékelése, vizsgálata után a járulékos kérdések felülbírálata következik, mint az elkobzás, vagyoneklobzás, polgári jogi igény, a lefoglalás megszüntetés törvényszerűségének ellenőrzése.

A felülbírálatot végül a bűnügyi költségről szóló rendelkezés törvényszerűségének vizsgálata zárja.

Ha helyesek a járulékos kérdésekben hozott első fokú rendelkezések, úgy általában a másodfokú határozat nem tér ki külön azokra.

Ezt követően állapítja meg a másodfokú bíróság, hogy az első fokú határozat tekintetében milyen döntést hozott, azaz az indokolásban a vonatkozó törvényhelyek megjelölése mellett feltünteti, hogy az ítéletet helybenhagyja, megváltoztatja, vagy hatályon kívül helyezi.

Utal ezután szükség szerint a beszámítást megalapozó törvényhelyre (Btk.99.§), végül a másodfokon felmerült bűnügyi költséget megalapozó rendelkezés törvényhelyét is meghatározza (Be. 381. § (1) (2) bekezdés). Az indokolást e részek zárják le.

Az előbb kifejtettek után célszerű az indokolás fő tartalmi elemeinek összegzése:

- a) az első fokú ítélet rendelkezéseinek, esetleg a tényállásnak a lényege (ez nem kötelező elem, indokoltsága esetén, a kialakult gyakorlat szerint),
- b) a fellebbezési nyilatkozatok, az azokra tett észrevételek,
- c) az ítélet és az azt megelőző eljárás felülbírálatára utalás és annak megállapításai,
- d) az eljárási szabályok megtartásának ellenőrzése, az esetleges eljárási szabálysértések tételes rögzítése,
- e) a tényállás felülbírálata, ennek keretében az esetleges megalapozatlansági okok és azok orvoslása, és ehhez kapcsolódva az első fokon elvégzett bizonyítás értékelése,
- f) a bűnösségre vagy felmentésre vonatkozó első fokú rendelkezések felülbírálata, a bűncselekmény minősítésének revíziója,
- g) a büntetések, alkalmazott joghátrányok felülbírálata,
- h) egyéb rendelkezések, intézkedések, járulékos kérdések vizsgálata,
- i) a másodfokú bíróság érdemi döntésére utalás, azaz a helybenhagyásra, megváltoztatásra, hatályon kívül helyezésre vonatkozó jogszabályhelyek felhívása (utóbbi esetben ezt követi a megismételt eljárásra adott iránymutatás),
- j) szükség szerint a vádlott által az első fokú ítélet keltétől a másodfokú elbírálásig előzetes fogva tartásban töltött idő beszámítása,
- k) végül az indokolást a másodfokon felmerült bűnügyi költség megállapítása zárja.

2.4. A határozat keltezése

A keltezés a határozathozatal helyének, valamint időpontjának, dátumának megjelölése, mely adatokat követik a bírói aláírások.

2.5. Jogerősítő záradék

A perjogi és ügyviteli szabályok szerint a másodfokú ügydöntő határozatot minden esetben jogerősítő záradékkal kell ellátni, mely tanúsítja, hogy az első fokú határozat a másodfokú határozat által mely terhelttel szemben és mikor emelkedett jogerőre és rögzíti a végrehajthatóságot is. A jogerősítő záradék szintén keltezéssel van ellátva és azt a másodfokú tanács elnöke írja alá.

A másodfokú határozat szerkesztése kapcsán végül a különböző részekből egységesen felépülő határozat az alábbiak szerint jelenik meg.

MINTA megváltoztató ítéletre olyan esetben, amikor egy bűncselekmény súlyosabban minősülő alakzatát állapítja meg a bíróság

.....*Megyei Bíróság, mint másodfokú bíróság*

...*Bf*.....

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A.....*Megyei Bíróság M-ben, a 2011. március 21. napján megtartott nyilvános fellebbezési tárgyaláson meghozta a következő*

í t é l e t e t :

A rablás bűntette miatt XY. ellen indult büntetőügyben aVárosi Bíróság 2010. november 15. napján kihirdetett ..B..... számú ítéletét megváltoztatja.

A vádlott cselekményét a Btk.321. § (1) bekezdése és (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő rablás büntettének minősíti.

A vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés tartamát 7 (hét) évre súlyosítja, melyet fegyházban kell végrehajtani.

Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja a vádlott által az első fokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogva tartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban 7000 (hétezer) forint - a vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.

I n d o k o l á s :

A városi bíróság az első fokú ítéletével a vádlottat rablás bűntette miatt 4 év börtönre és 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. Rendelkezett az előzetes fogva tartásban töltött idő beszámításáról, a bűnjelekről és kötelezte a vádlottat a felmerült bűnügyi költség viselésére.

Az első fokú határozat lényege szerint a vádlott 2010. szeptember 1-jén kora délután, 14 óra körül M-ben az Sz. utcán egy nagyméretű kést elővéve órájának átadására szólította fel a sértettet azzal, hogyha nem adja át értékét, úgy a nyakát elvágja. A kisgyermekét sétáltató és állapotos fiatal nő sértett megijedt, de nem akarta átadni az órát. Ezután a vádlott a késsel hadonászni kezdett majd a megdermedt sértett karjáról levette az 50.000 forint értékű óráját és sietve elhagyta a helyszínt, de az értesített rendőrjárőr őt a közelben elfogta.

Az ítélet ellen egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére téves minősítés miatt, a minősítés megváltoztatása és a szabadságvesztés súlyosítása érdekében.

Másfelől a vádlott és védője éltek jogorvoslattal a bűnösség megállapítása miatt, felmentés érdekében, melyet a másodfokú tárgyaláson is fenntartottak.

A megyei főügyészség - és képviselője a fellebbezési tárgyaláson - az ügyészi fellebbezést fenntartva az első fokú ítélet megváltoztatását, a vádlotti cselekmény felfegyverkezve elkövetett rablás büntettének minősítését, a szabadságvesztés tartamának felemelését, fegyház végrehajtási fokozat megállapítását, egyéb részekben a fellebbezéssel támadott ítélet helybenhagyását indítványozta.

Az ügyészi fellebbezés igen, a védelmi perorvoslatok nem alaposak.

A megyei bíróság a bejelentett fellebbezések folytán az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a Be. 348. § (1) bekezdése alapján felülbírálta.

A felülbírálat során megállapította, hogy a városi bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok maradéktalan betartásával folytatta le.

Ügyfelderítési kötelezettségének eleget téve helyes és hiánytalan tényállást állapított meg, mely a Be. 351. § (1) bekezdés értelmében a másodfokú ítélezés alapját is képezte. Az elsőfokú bíróság a lényeges bizonyítékokat megvizsgálta, azokat külön és együtthatásukban is gondosan, a logika szabályai szerint mérlegelte. Részletesen számot adott arról, hogy a vádlott vallomásával szemben a tényállást miért a sértett, valamint a nyilatkozatát mindenben alátámasztó felismertetési eljárás, ujj nyomszakértői vélemény és szerológiai vizsgálatok alapján állapította meg. A mérlegelés kifogástalan. A védelmi fellebbezések lényegében az okszerű bizonyítékértékelésen keresztül támadják a megalapozott tényállást, mely eredményre nem vezethetett.

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére, részben tévedett azonban a cselekmény jogi minősítésekor.

Azt helyesen ismerte fel a bíróság, miszerint a vádlott azzal, hogy egy riasztópisztolyt használva kényszerítette a sértettet az 50.000 Ft forint értékű órájának átadására, megvalósította a Btk. 321. § (1) bekezdésben meghatározott rablás büntettének törvényi tényállását.

Tévedett azonban, amikor nem állapította meg a felfegyverkezve elkövetés minősítő körülményt. A vádlott egy nagy késsel fenyegetve vitte véghez a rablást, mely a Btk. 137. § 4.b. pontjára tekintettel felfegyverkezve elkövetést jelent.

Ennek megfelelően a másodfokú bíróság a vádlott cselekményét a Btk. 321. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés a) pontja szerint minősülő felfegyverkezve elkövetett rablás büntettének minősítette.

A büntetés kiszabása során irányadó szempontokat a városi bíróság feltárta. A minősítés megváltoztatása folytán az első fokon kiszabott szabadságvesztés azonban eltúlzottan enyhe, nem alkalmas a büntetési célok elérésére. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság a szabadságvesztés tartamát 7 évre súlyosította, mely büntetés már igazodik a bűncselekmény tárgyi súlyához és az elkövető személyéhez, valamint alkalmas a büntetési célok eléréséhez.

A szabadságvesztést a Btk. 42. § (2) bekezdés b)2. pont – mivel a rablás súlyosabban minősülő esete miatt szabta ki a bíróság – fegyházban kell végrehajtani.

A közügyektől eltiltás mellékbüntetés törvényes és tartama is megfelelő.

Törvényszerűek az ítélet egyéb, járulékos kérdésekben hozott rendelkezései is.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság az első fokú ítéletet a szükséges részben a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával helybenhagyta.

A főbüntetés tartamába beszámította a Btk. 99.§ (1) bekezdése alapján a vádlott által az első fokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig előzetes fogva tartásban töltött időt.

A másodfokú eljárásban a kirendelt védő eljárásával kapcsolatban felmerült bűnügyi költség viselése a Be. 381. § (1) bekezdésén alapszik.

M., 2011.március 21.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

ZÁRADÉK:

ABíróság ..B.... számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

M., 2011. március 21.

a tanács elnöke”
